

ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด*

Strategies of Public Land Management
at Koh Chang District, Trat Province

นาวาเอก (พิเศษ) เกียรติชาย นาคสุขไพบูลย์**

ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง***

ดร.ศรวิรรณ ยอดนิล****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการการใช้ที่ดินของรัฐและเพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยเน้นพื้นที่ด้านทิศเหนือของเกาะ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ภาพถ่ายทางอากาศ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ จำนวน 14 คน และจัดการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำท้องถิ่น กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

ผลการวิจัยพบว่า

1. พัฒนาการการใช้ที่ดินและปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อ พ.ศ. 2535 ทำให้ชุมชนขยายตัวเพิ่ม มากขึ้น มีการสร้างเส้นทางหลักที่ถาวรเพิ่มขึ้น พื้นที่ป่าถูกแผ้วถางรื้อยะแปดสิบ ของที่ราบ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ รัฐบาลจึงได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2535 ขึ้นมาเป็นนโยบายของรัฐโดยจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ มีอำนาจหน้าที่ติดตามกำกับดูแลให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาและการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ เร่งรัดให้ดำเนินการสำรวจจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐ ที่อยู่ในความดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องและชัดเจน

2. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ คณะรัฐมนตรีต้องกำหนดให้ การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐเป็นวาระแห่งชาติ ควรแก้ไขระเบียบกฎหมายของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดตราดต้องจัดให้มีเวทีการพูดคุย เชื่อมโยงภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศควรดำเนินการเป็นพื้นที่ชุมชน หรือเป็นระวาง กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช และกองทัพเรือ ต้องร่วมกันกำหนดขอบเขตที่ดินของรัฐ ให้ชัดเจน ต้องเข้มงวดในการตรวจตราพื้นที่ การตรวจสอบแนวเขตตามหลักฐานทางแผนที่หรือหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

*คุณภิญโญทรัพย์ประยูรคุณภิญโญชาติ สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

****รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3. ยุทธศาสตร์การป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ และกองทัพเรือ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลรับผิดชอบโดยตรง และกรมที่ดินต้องจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อรับผิดชอบศูนย์ข้อมูลที่ดินทั้งประเทศในส่วนของกรมธนารักษ์ และกองทัพเรือ ต้องพิจารณาในการขอใช้พื้นที่ โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ให้เหมาะสมกับความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ ให้กองทัพเรือพิจารณาที่ดินที่หมดความจำเป็นหรือเลิกใช้ประโยชน์ส่งคืนกรมธนารักษ์ และให้กรมธนารักษ์ ตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้เช่า ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามที่ขอเช่า

คำสำคัญ : การจัดการที่ดินของรัฐ/ ยุทธศาสตร์/ เกาะช้าง

Abstract

The purposes of this research were to study the development of public land utilization and propose the strategies of public land management at Koh Chang District, Trat Province by emphasizing on the area of the northern side of the island. It was a qualitative study, collected data from related research documents, aerial photographs and in-depth interviews. Those who provided data in interviewing were 14 experts and academics; on the other hand, in arranging a group discussion, those who provided information were such as government officers, local leaders, and sub-district and village headmen; whereas, the researcher acting as moderator.

The research finding were as follows.

1. The development of public land utilization and encroachment problems at Koh Chang District, Trat Province. Since in 1992 the utilization of the public land has increased vastly, the community was expanded. There was a main permanent route which was made longer. The forest areas were destroyed about 80 percent of the flat area; therefore, this was the cause of the encroachment of public land. Hence, the government set up the Prime Minister Regulations regarding the encroachment of public land A.C. 1992. This was made as a state policy by setting up the committee to solve the encroachment problems on public land by having an authority to follow up and take care other government agencies to proceed with measures required, including solving problems and preventing the encroachment of the public land.

2. Strategic solutions to the encroachment problems of public land were as following. The cabinet had to set up the solution of encroachment problems of public land as an important national session, and the cabinet should also solve the regulations and laws of each government agency related to be correspondent. Moreover, the committee solved the encroachment problems of public land of Trat province. It was required to have a discussion stage linked with related network, and the reading and interpreting of aerial photograph of the committee to solve encroachment problems of public land should be taken into the community area or land. Land Department, the Treasury Department, the Navy, and the National Park Service had to conduct the field survey

thoroughly, and they would rigorously determine the boundaries of geological maps or other relevant evidences.

3. Strategies to prevent public land encroachment. The land department, the Treasury Department, and the Navy had to act with loyalty and good faith. In this case, the Land Department should establish an agency to be responsible for land data centers across the country. In part of the Treasury Department and the Navy, they should take into consideration the need to use public land and consider the request to use of space to be suitable for required purposes.

The Navy should consider returning public land to the Treasury Department if such land would be no longer needed or utilized, and then the Treasury Department should determine the land use of the tenants to be according to the purposes of the lease requested.

Keywords : Public Land Management/ Strategy/ Koh Chang

บทนำ

เศรษฐกิจของประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเจริญเติบโตหรือขยายตัวมากขึ้น ทำให้ประชาชนมีความต้องการที่ดินเพื่อทำประโยชน์มากขึ้น เมื่อความต้องการด้านที่ดินมีอยู่อย่างไม่จำกัด จึงมีประชาชนบางกลุ่มพยายามบุกรุกที่ดินของรัฐ เพื่อทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับตนเอง ซึ่งการบุกรุกที่ดินนี้ อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงกับประเทศได้ รัฐได้สนองความต้องการของราษฎรในเรื่องที่อยู่อาศัย โดยการจัดสรรที่ดินของรัฐซึ่งเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือป่าเสื่อมโทรมให้ราษฎรได้เข้าอยู่อาศัยทำกิน ตามอำนาจของกฎหมายและความเหมาะสม แต่ความต้องการที่ดินเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย และทำกินของราษฎรไม่มีขีดจำกัด ประกอบกับที่ดินรกร้างว่างเปล่าของรัฐก็มีจำนวนลดน้อยลง ปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐกับราษฎร และปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในสังคมทำให้เกิดปัญหาไร้ที่ดินทำกินมีการบุกรุกที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่สงวนหวงห้ามของทางราชการโดยเฉพาะที่สาธารณประโยชน์ทั้งรัฐเท่าไม่ถึงการณ์ และโดย จงใจ (วานิชย์ อินทร์ชัย, 2542, หน้า 1)

ในเขตพื้นที่อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด พบปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และนับวันจะเป็นปัญหาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ของเกาะช้างมีสภาพเป็นพื้นที่ป่าไม้และมีทรัพยากร อุดมสมบูรณ์ จึงมี

ประชากรเข้าไปตั้งถิ่นฐานและใช้พื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยทำเกษตรกรรม ในปี พ.ศ. 2530 ธุรกิจการท่องเที่ยวได้ขยายตัวเพิ่มขึ้น การใช้ที่ดินจึงกระจายตัวไปตามเกาะต่าง ๆ รวมถึงเกาะช้าง และใช้พื้นที่ส่วนใหญ่เพื่อให้บริการที่พักประเภทโรงแรม บังกะโล และรีสอร์ท

ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ของเขตอุทยานแห่งชาติและเขตป่าไม้โดยราษฎรที่อาศัยอยู่บนเกาะ โดยเฉพาะบริเวณเกาะช้าง มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้นและมีการซื้อขายที่ดินค่อนข้างสูง ทำให้ประชาชนบุกรุกที่ดินและใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐทำมาหากิน โดยรัฐเองไม่ได้จัดการขั้นเด็ดขาดปล่อยให้เวลาผ่านไปนานเข้าทำให้เกิดปัญหาตามมา คือ การเรียกร้องเอกสารสิทธิในที่ดินที่ประชาชนเข้าไปอยู่อาศัยทำกิน แต่การขอมูลสิทธิครอบครองที่ดินของรัฐก็มีกฎหมายบังคับอยู่ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ใดนำที่ดินของรัฐไปใช้ในทางที่ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้จัดไว้ หรือสงวนหวงห้ามไว้ หากไม่มีการดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันที่ดินของรัฐแล้วที่ดินเหล่านั้นก็จะถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวทั้งหมด ซึ่งกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในที่ดินของรัฐที่เป็นที่รกร้างว่างเปล่าและที่ดินสาธารณประโยชน์ โดยมอบหมายให้กรมการปกครองรับผิดชอบด้านการบริหารจัดการ การกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันตามกฎหมาย การเข้าไปใช้ประโยชน์

ในที่ดินของรัฐ โดยหลักการแล้วจะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด มิฉะนั้นจะมีความผิดและได้รับโทษตามกฎหมาย (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2537, หน้า 3)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทางรัฐเองได้พยายามเข้าไปแก้ไขปัญหาและหาทางป้องกันปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐในหลายวิธีการ เช่น ประชุมชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับที่สาธารณะ ประโยชน์แก่ผู้นำชุมชน การแก้ปัญหาข้างต้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากการแก้ไขปัญหามาจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว การบุกรุกที่ดินของประชาชนได้ส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง ซึ่งข้อมูลรายละเอียดของผลกระทบนั้นมักจะได้จากการศึกษาเฉพาะพื้นที่นั้น ไม่สามารถนำมาใช้อธิบายผลกระทบในพื้นที่อื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน พื้นที่อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นภูเขาและป่าไม้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรที่จะมีการศึกษาพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของรัฐ พื้นที่เกาะช้างที่ผ่านมาเพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐให้เหมาะสมขึ้น เป็นการรองรับและแก้ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐที่เป็นมาแต่เดิมให้ลดน้อยลงหรือหมดไป สร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น มีการยอมรับและเกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย และเพื่อหาแนวทางระวังป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา การบุกรุกเพิ่มเติม ในอนาคต ซึ่งการศึกษาทั้งหมดนี้จะเป็นข้อมูลประกอบที่จะส่งผลต่อการนำเสนอ แนวทางที่สามารถลดปัญหาดังกล่าวในเบื้องต้นในภูมิภาคลงได้ และเป็นแนวทางการกำหนดนโยบายของรัฐในการพัฒนาด้านการบริหารจัดการเรื่องที่ดินของรัฐ เพื่อช่วยลดความเสี่ยงและผลกระทบของภัยคุกคามที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับ ความต้องการและความพึงพอใจของประชาชน อันจะก่อให้เกิดความสัมพันธอันดี และเกิดความร่วมมือ ร่วมใจระหว่างส่วนราชการ และประชาชน

ในพื้นที่ที่สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่เกาะช้างอย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการ การใช้ที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษายุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐตามแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักที่จะต้องดำเนินการเพื่อลดความรุนแรงของปัญหาเบื้องต้น ในภูมิภาค และนำไปสู่เป้าหมายใหญ่หรือเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาส่วนรวมในระดับประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน ตามหลักทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict Theory) ซึ่งเป็นแนวความคิดที่มีข้อสมมุติฐานที่ว่า พฤติกรรมของสังคมสามารถเข้าใจได้จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ และบุคคลต่าง ๆ เพราะการแข่งขันในการเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีค่าและหายาก และตามทฤษฎีอสังหาริมทรัพย์ (Simons, 2006) ที่ได้กล่าวถึงอสังหาริมทรัพย์ ที่ครอบคลุมเกี่ยวกับกลุ่มของสิทธิของอสังหาริมทรัพย์ ประกอบด้วย สิทธิในการควบคุม สิทธิในการใช้งาน สิทธิในการมีกรรมสิทธิ์ และสิทธิในการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ถือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์นั้นได้รับทราบโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ยอมรับในสิทธิที่ตนพึงมี ยึดถือปฏิบัติตาม เพื่อนำไปสู่การใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐพื้นที่เกาะช้างที่ผ่านมา การระวังป้องกันไม่ให้มีการบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มเติม ศึกษาจากสภาพที่ดินและปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐบริเวณอำเภอเกาะช้าง จากการประกาศใช้นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐ เรื่องการบริหารจัดการที่ดิน ว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมหรือตรงตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่หรือไม่ โดยศึกษา

พัฒนาการการใช้ที่ดินของรัฐว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงจากเดิมมากน้อยเพียงใด และเป็นไปในทิศทางใด แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาประเด็นสำคัญสำหรับดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่

ดำเนินการศึกษาในพื้นที่เกาะช้างด้านทิศเหนือ ได้แก่ ตำบลเกาะช้าง และตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

2. ขอบเขตการศึกษา

2.1 ผู้ให้ข้อมูลในการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการกำหนดลักษณะเฉพาะที่สำคัญของผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ซึ่งได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการจากคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดตราด ผู้นำท้องถิ่น รวมจำนวน 14 คน

2.2 ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำท้องถิ่นกำนันและผู้ใหญ่บ้านทั้งสองตำบลของเกาะช้าง ได้แก่ตำบลเกาะช้าง จำนวน 4 หมู่บ้าน และตำบลเกาะช้างใต้ จำนวน 5 หมู่บ้าน รวมทั้งราษฎรผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ รวมจำนวน 13 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

พื้นที่ หมายถึง สภาพทั่วไปในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ที่ประชาชนบุกรุกที่ดินเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ

ที่ดินของรัฐ หมายถึง ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินทุกประเภท เช่น ที่ป่าสงวนแห่งชาติที่สงวนห้ามห้ามของรัฐ ที่สาธารณประโยชน์ และที่ราชพัสดุ เป็นต้น และหมายรวมถึงที่ดินรกร้างว่างเปล่า ห้วย หนอง คลอง บึง และแม่น้ำ

กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ หมายถึง แผนการปฏิบัติซึ่งวางเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์จำเพาะ เป็นศัพท์ที่มีกำเนิดในทางทหาร และยุทธศาสตร์ได้ขยายออกนอกสาขาการทหาร ไปยังธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีเกม และสาขาอื่น หมายถึง การวางแผนงานสู่การปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมาย ภายใต้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมหรือการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์

การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ หมายถึง กระบวนการที่ต่อเนื่องและมีการทบทวนกระบวนการเวียนไปมาตลอดเวลา เพื่อให้องค์กรโดยรวมสามารถดำรงอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

ยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ หมายถึง การจัดวางพื้นฐานระบบการบริหารจัดการที่ดินที่มีประสิทธิภาพ สามารถป้องกันและแก้ปัญหาการถือครองที่ดินที่ต้นตอของปัญหา และเป็นยุทธศาสตร์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในระยะยาว เพื่อนำไปสู่การใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวิธีการดำเนินการศึกษาแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาสภาพพื้นที่โดยทั่วไปของเกาะช้าง, แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินเกาะช้างที่ผ่านมา, การจัดการปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐที่ผ่านมา, ปัญหาของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินของรัฐ และปัญหาจากนโยบายเดิมของรัฐบาล หรือนโยบายที่กำลังนำไปใช้ปฏิบัติว่ามีผลกระทบต่อประชาชนอย่างไร

2. ศึกษาจากการเปรียบเทียบข้อมูลจากภาพถ่ายทางอากาศและแผนที่ เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมว่าพัฒนาการการใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นอย่างไร เพื่อวิเคราะห์ผลความเป็นจริงจากความแตกต่างในการเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพื่อหาบทสรุปจากประเด็นการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จาก

ข้อมูลแผนที่ เช่น การขยายตัวของที่อยู่อาศัยและสิ่งปลูกสร้าง การเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคม เป็นต้น

ตอนที่ 2 นำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด มีขั้นตอนดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐในเขตอำเภอ เกาะช้าง จังหวัดตราด จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการจาก กพร. จังหวัดตราด ผู้นำท้องถิ่น

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการจาก กพร. จังหวัดตราด ผู้นำท้องถิ่น ผู้บุกรุก เพื่อหาประเด็นคำตอบที่ยังไม่ชัดเจน ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง จากความคิดเห็น ทศนคติ ความรู้สึก การรับรู้และพฤติกรรมต่าง ๆ จากผู้เข้าร่วมสนทนา

นำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการที่ดินของรัฐ เพื่อปรับปรุงและหาแนวทางแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐพื้นที่เกาะช้างที่มีอยู่เดิม และการระวังป้องกันไม่ให้เกิดการบุกรุกเพิ่มเติม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของประชาชน เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่เกาะช้างอย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการการใช้ที่ดินและปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในเขตอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อ พ.ศ. 2535 ทำให้ชุมชนขยายตัวเพิ่ม มากขึ้น มีการสร้างเส้นทางหลักที่ถาวรเป็นระยะทางยาวเพิ่มขึ้นประมาณ 9 กม. พื้นที่ป่าถูกแผ้วถาง ร้อยละแปดสิบของที่ราบ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ รัฐบาลจึงได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ.2535 ขึ้นมาเป็น

นโยบายของรัฐโดยจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ มีอำนาจหน้าที่ติดตามกำกับดูแล ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการรวมทั้งการแก้ไขปัญหาและการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ เร่งรัดให้ดำเนินการสำรวจจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐ ที่อยู่ในความดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องและชัดเจน รวมทั้งจัดทำทะเบียนหรือหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

2. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ คณะรัฐมนตรีต้องกำหนดให้ การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐเป็นวาระแห่งชาติ ควรแก้ไขระเบียบกฎหมายของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดตราดต้องจัดให้มีเวทีการพูดคุย เชื่อมโยงภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศควรดำเนินการเป็นพื้นที่ชุมชน หรือเป็นระวาง กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ และกองทัพเรือ ต้องร่วมกันกำหนดขอบเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน ต้องเข้มงวดในการตรวจตราพื้นที่ การตรวจสอบแนวเขตตามหลักฐานทางแผนที่หรือหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ยุทธศาสตร์การป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ และกองทัพเรือ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลรับผิดชอบโดยตรง และกรมที่ดินต้องจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อรับผิดชอบศูนย์ข้อมูลที่ดินทั่วประเทศในส่วนของกรมธนารักษ์ และกองทัพเรือ ต้องพิจารณาในการขอใช้พื้นที่ โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ให้เหมาะสมกับความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ ให้กองทัพเรือพิจารณาที่ดินที่หมดความจำเป็นหรือเลิกใช้ประโยชน์ ส่งคืนกรมธนารักษ์ และให้กรมธนารักษ์ ตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้เช่า ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามที่ขอเช่า

อภิปรายผลการวิจัย

1. พัฒนาการการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยทั่วไปของเกาะช้าง ตั้งแต่อดีตที่มีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพียงเล็กน้อย เพื่อสร้างเป็นเพิงพักชั่วคราวตามบริเวณที่เป็นหาดทราย เมื่อเริ่มต้นประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 การพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวที่มีแนวคิดในการพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งสู่เศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ ประชากรในพื้นที่เกาะช้างเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดการย้ายถิ่นฐาน (ประชา สุทธิวร, 2544) ที่ระบุว่า “ปัจจัยในการดึงดูดให้คนย้ายถิ่นเข้า ได้แก่โอกาสของการมีงานทำสูงกว่า และมีอาชีพให้เลือกมากกว่า จึงทำให้การอพยพเพิ่มขึ้น และโอกาสที่จะยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับตนเองและครอบครัว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร กล่าวคือท้องถิ่นใดมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีช่องทางในการทำมาหากินดีกว่าก็จะเป็นเหตุจูงใจให้คนในท้องถิ่นอื่นเข้ามาอยู่” จากการย้ายถิ่นฐานของประชาชนเพิ่มมากขึ้นการใช้ประโยชน์ที่ดินเกาะช้างในปัจจุบันไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ รัฐบาลจึงต้องรับดำเนินการตามมาตรการทั้งการแก้ไข้ปัญหาและการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐเพื่อรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน ซึ่งในช่วงเวลานั้นเป็นการใช้อำนาจบริหารแบบควบคุมสั่งการเป็นแบบบนสู่ล่าง ทำให้เกิดปัญหาเนื่องจากความไม่เข้าใจกันระหว่างรัฐกับประชาชน ทั้งที่รัฐเองดำเนินการโดยใช้หลักการประนีประนอมประสานประโยชน์ระหว่างกัน แต่ประชาชนในพื้นที่คิดว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคมรวมถึงความจริงใจจากรัฐที่ต้องการเข้ามาแก้ไข้ปัญหา และไม่พอใจในการที่รัฐออกกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ มาใช้บังคับ

สรุปได้ว่ามีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อ พ.ศ. 2535 ทำให้ชุมชนขยายตัวเพิ่มมากขึ้น มีการสร้างเส้นทางหลักที่ถาวรเพิ่มขึ้นประมาณ 19 กม. พื้นที่ป่าถูกแผ้วถางร้อยละแปดสิบของที่ราบ

ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ รัฐบาลจึงได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไข้ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ.2535 ขึ้นมาเป็นนโยบายของรัฐโดยจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไข้ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กปร.) มีอำนาจหน้าที่ติดตามกำกับดูแล ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการ รวมทั้งการแก้ไข้ปัญหาและการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ ปัจจุบันการบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มขึ้นจากเดิมเพียงเล็กน้อยเนื่องจากรัฐมีการดำเนินการอย่างเด็ดขาดในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิด และรัฐได้แก้ปัญหาโดยการกำหนดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินไปสู่กลุ่มคนจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ดินทำกิน ให้เร่งรัดการออกเอกสารสิทธิ์และจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ผู้ไร้ที่ดินทำกิน พื้นที่เกาะช้างมีหลายหน่วยงานเข้ามากำกับดูแลที่ดิน เช่น อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง กองทัพเรือ เป็นต้น ทำให้เกิดการประกาศเขตควบคุม ดูแลซ้ำซ้อน ครอบคลุมพื้นที่ทับที่ดินที่ชาวบ้านที่ครอบครองทำประโยชน์มาก่อน และสภาพปัญหาการบุกรุกที่แท้จริงไม่ใช่ปัญหาที่เกษตรกรเข้าไปบุกรุกที่ดินของรัฐเพราะขาดที่ดินในการทำเกษตรแต่ส่วนใหญ่จะเป็นนายทุนบุกรุกพื้นที่เพื่อทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

2. การแก้ไข้ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ บริเวณอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยใช้กระบวนการพิสูจน์สิทธิในที่ดิน รัฐต้องกำหนดให้การแก้ไข้ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและการไร้ที่ดินทำกินของประชาชนเป็นวาระแห่งชาติ มีการบูรณาการหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบและการใช้กฎหมายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ปัญหาที่ดินได้รับการแก้ไข้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องคำนึงถึงประชาชนในพื้นที่เป็นหลักมีความสอดคล้องกับทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict Theory) ซึ่ง Karl Marx (ค.ศ. 1897-1958) อธิบายไว้ว่า พฤติกรรมของสังคมสามารถเข้าใจได้จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ และบุคคลต่างๆ เพราะการแข่งขันในการเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีค่าและหายาก การเปลี่ยนแปลงของทุกๆ สังคม จะมีขั้นตอนของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ ซึ่ง

จะมีผลกระทบทำให้เกิดการผันแปรและเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างส่วนบน ของสังคม ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคม เช่น รัฐบาล ครอบครัว การศึกษา ศาสนา และรวมถึง ค่านิยม ทักษะคติ และบรรทัดฐานของสังคม สังคมเกิดจากการต้องการอยู่ร่วมกันแบบสมานฉันท์ของสมาชิกในสังคม สังคมต้องมีเป้าหมายร่วมกัน ถ้าต่างกันจะเกิดความวุ่นวาย หากการดำเนินการของภาครัฐยึดถือวิธีการปฏิบัติตามแนวทฤษฎีดังกล่าว สามารถสร้างความเข้าใจ และทำให้ประชาชน มีความพึงพอใจ ภาครัฐจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ในการให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จริง ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จได้

จึงได้นำเสนอ ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยคณะรัฐมนตรีต้องกำหนดให้การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐเป็นวาระแห่งชาติ ควรแก้ไขระเบียบกฎหมายของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กบร.) จังหวัดตราด ต้องจัดให้มีเวทีการพูดคุยเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศควรดำเนินการเป็นพื้นที่ชุมชน หรือเป็นระวาง กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ และกองทัพเรือ ต้องร่วมกันกำหนดขอบเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน ต้องเข้มงวดในการตรวจตรา พื้นที่การตรวจสอบแนวเขตตามหลักฐานทางแผนที่หรือหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. การป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ ในการขอใช้พื้นที่จากส่วนราชการอื่น ๆ ให้หน่วยพิจารณาพื้นที่ให้เหมาะสมกับความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ โดยคำนึงถึงลำดับความเร่งด่วน ภารกิจและหน้าที่ ขนาดของหน่วย ซัดความสามารถความพร้อมในการปฏิบัติงานทั้งด้านกำลังพลและยุทธโธปกรณ์ และสามารถในการดูแลรักษาพื้นที่ที่ขอใช้ทั้งนี้หากขอใช้พื้นที่เกินความจำเป็นจะทำให้มีราษฎรบุกรุก และทำให้เกิดปัญหาในการดูแลรักษาที่ดินและควรพิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ ร่วมด้วย ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานด้าน

สาธารณูปโภคต่าง ๆ เพื่อเป็นการลดงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการพัฒนาพื้นที่ ผู้วิจัยเห็นว่า มีความสอดคล้องกับคำกล่าวของ โรเบิร์ต เอ ไชมอนส์ในทฤษฎีอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate Theory, ค.ศ.2006) “ภายใต้ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงที่มีต่อมูลค่าทรัพย์สิน เนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับกลุ่มของสิทธิของอสังหาริมทรัพย์ ประกอบด้วย สิทธิในการควบคุมสิทธิในการใช้งาน สิทธิในการมีกรรมสิทธิ์ และสิทธิในการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์และทรัพย์สินบนพื้นดินและส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ประกอบอยู่ภายในกลุ่มของสิทธิของอสังหาริมทรัพย์มีความสำคัญต่อการแยกหน่วยโครงสร้างของอสังหาริมทรัพย์” ทฤษฎีดังกล่าวต้องการให้มองเรื่องอสังหาริมทรัพย์ว่าเป็นเรื่องที่มีหลายสิ่งหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวพัน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจะทำให้เกิดความยุ่งยากตามมาไม่สิ้นสุด ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐที่ดี ต้องลดปัญหาระหว่างภาครัฐกับประชาชนลงให้ได้ ใช้วิธีเชื่อมความสัมพันธ์โดยปรับลดระดับความคิดเห็นที่ขัดแย้งหรือตรงข้ามกันให้เป็นอย่างน้อยที่คล้ายกันใกล้เคียงกันให้มากที่สุด และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับที่ดินทุกหน่วยงานต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ต้องสร้างความเสมอภาคระหว่างรัฐกับราษฎรในพื้นที่ให้เกิดขึ้นได้จริง เพื่อให้ราษฎรมีความเชื่อมั่นและได้รับความยุติธรรมอันเกิดจากการเสียโอกาสที่ไม่สามารถประกอบกิจการอันใดได้ เหตุเพราะเป็นคดีความกับหน่วยงานราชการ ทั้งนี้ราษฎรเองต้องให้ความร่วมมือ รับฟังและร่วมกับหน่วยงานภาคีภาคีเครือข่าย หาแนวทางและหาข้อยุติเหตุแห่งการบุกรุกที่ดินที่ทุกฝ่ายยอมรับได้

จึงได้นำเสนอ ยุทธศาสตร์การป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยกรมที่ดิน กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ และกองทัพเรือต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลรับผิดชอบโดยตรงและกรมที่ดินต้องจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อรับผิดชอบศูนย์ข้อมูลที่ดินทั้งประเทศในส่วน of กรมธนารักษ์ และกองทัพเรือ ต้องพิจารณาในการขอใช้พื้นที่ โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ให้

เหมาะสมกับความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ ให้กองทัพเรือพิจารณาที่ดินที่หมดความจำเป็นหรือเลิกใช้ประโยชน์ ส่งคืนกรมธนารักษ์ และให้กรมธนารักษ์ ตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้เช่า ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามที่ขอเช่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สาเหตุของการบุกรุกที่ดินของรัฐมีความเกี่ยวพันกันหลายด้านเริ่มตั้งแต่ระดับล่างหรือระดับรากหญ้าสู่การเมืองระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญเหล่านี้ ได้แก่ ราษฎรในพื้นที่ นักการเมือง ผู้มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น ในอนาคตการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พื้นที่อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ต้องดำเนินการตามแนวทางต่อไปนี้

1. มุ่งเน้นที่การแก้ไขจุดอ่อน เช่น แก้ไขภาพพจน์ที่หน่วยใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ศึกษารายการมองในแง่ลบมาโดยตลอด ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ กับราษฎรในพื้นที่ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ให้ความช่วยเหลือเมื่อราษฎรได้รับความเดือดร้อน และแสวงหาโอกาสให้มากขึ้น โดยทบทวนจุดอ่อนว่ามีเรื่องใดบ้างที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. การบริหารจัดการที่ดินของประเทศไทยในอนาคตต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งทางด้าน วิธีคิดและวิธีดำเนินการ เพื่อนำไปสู่แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดิน จะทำให้การบริหารจัดการที่ดินเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศอย่างแท้จริง โดยจะทำให้ การบริหารจัดการที่ดินของประเทศนำไปสู่การสร้างสมดุลทางธรรมชาติ นำไปสู่การใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรมได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการปฏิรูปที่ดินบริเวณ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ต้องจำกัดการถือครองที่ดินสำหรับการพาณิชย์ การเกษตร และกิจกรรมต่าง ๆ การอยู่อาศัยของแต่ละชนิดบุคคล กลุ่มบุคคล และบุคคล ป้องกันการเก็งกำไร การใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับ

สภาพของประเทศ ตรวจสอบกรรมสิทธิ์ที่ดินโดยเฉพาะ การถือครองที่ดิน อสังหาริมทรัพย์โดยต่างชาติ ว่ามีการใช้อำนาจเงินซื้อที่ดินหรือไม่ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลร้ายกระทบต่อส่วนรวมอย่างมหาศาล ถ้าไม่มีการปฏิรูปที่ดิน ปัญหาเรื่องการบุกรุกที่ดินของรัฐจะไม่มีวันจบสิ้น จะเป็นการเปิดช่องทางให้นายทุนเข้าไปถือครองแทนอย่างที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ต้องมีการจัดการเพื่อให้ได้ที่ดินภายใต้การถือครองที่ผิดกฎหมายจากผู้ครอบครองคืนมา ไม่ว่าจะเป็นที่ทำการเกษตร รีสอร์ท หรือกิจกรรมอื่น ๆ รวมทั้งที่พักอาศัย

2. คณะรัฐมนตรีควรกำหนดให้การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและการไร้ที่ดินทำกินของประชาชนในพื้นที่ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด เป็นวาระแห่งชาติ เนื่องจากการบริหารจัดการที่ดินของประเทศยังไม่เป็นเอกภาพ จึงควรมีการบูรณาการหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ และบูรณาการการใช้กฎหมายซึ่งมีอยู่หลายฉบับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ปัญหาที่ดิน อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

3. กองทัพเรือ และกรมอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติการเชิงรุก เช่น การปฏิบัติการด้านจิตวิทยาเพื่อแก้ไขภาพพจน์ที่ดูร้ายแรงที่ดูราษฎรมองในแง่ลบมาโดยตลอด ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับราษฎรในพื้นที่ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นกันเอง ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้ความช่วยเหลือเมื่อราษฎรได้รับความเดือดร้อน เช่น กักขังผิดต่าง ๆ ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ หรือ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สร้างความสามัคคี เพื่อนำไปสู่การร่วมกันพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

4. กรมที่ดินควรมีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อรับผิดชอบศูนย์ข้อมูลที่ดินทั้งประเทศ และดูแลรับผิดชอบเรื่องแผนที่ทั้งระบบ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลทะเบียนการถือครองที่ดินทั้งของรัฐและบุคคล จำนวนเนื้อที่ถือครอง การผูกพัน การทำประโยชน์ในที่ดิน ตลอดจนสภาพของกิจการที่ทำประโยชน์ รวม

ทั้งข้อมูลเกี่ยวกับแผนที่รูปแปลงที่ดิน ให้เป็นระบบที่สามารถตรวจสอบค้นหาได้โดยง่าย สะดวกและรวดเร็ว

5. กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ และกองทัพเรือ ต้องเป็นผู้สนับสนุนและร่วมให้ประโยชน์ให้ข้อมูล เพื่อให้สามารถนำไปบริหารจัดการตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ทั้งในด้านการพัฒนาการดูแลรักษา การจัดเก็บภาษีและการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของประชาชน

6. คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ต้องเร่งดำเนินการพิสูจน์สิทธิที่ดินบริเวณ อำเภอกะชัง จังหวัดตราดโดยอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศที่ที่ดินที่สงวนหวงห้ามไว้ตามพระราชบัญญัติให้แล้วเสร็จเป็นอันดับแรก หากผลการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศปรากฏว่ามีการครอบครองมาก่อนการหวงห้ามตามประกาศของรัฐหรือคำสั่งใด ๆ ของรัฐโดยหลักการแล้วต้องถือเป็นที่ยุติว่าที่ดินส่วนนั้นไม่เป็นที่หวงห้าม

การที่จะออกเอกสารสิทธิในที่ดินส่วนนั้น รัฐจะต้องไม่สร้างเงื่อนไขหรือขั้นตอนให้เป็นภาระเพิ่มขึ้นอีกแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากจะมีงานวิจัยเรื่องการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ควรจะศึกษาวิจัยเมื่อรัฐได้มีการปฏิรูปที่ดินและมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องไปแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่า ก่อนและหลังการปฏิรูปแล้ว ทำให้การบริหารจัดการที่ดินของรัฐมีผลสัมฤทธิ์ มากน้อยหรือยั่งยืนเพียงใด ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงในการดำเนินการวิจัย มีความสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่นำไปสู่การสร้างความร่วมมือในการสร้างสมดุลทางธรรมชาติ มีการใช้ที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรม เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงมหาดไทย. (2556). *ยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย (2556-2561)*. กรุงเทพฯ:

สำนักนโยบายและแผน กระทรวงมหาดไทย.

กองทัพเรือ. (2556). *ยุทธศาสตร์การใช้ที่ดินกองทัพเรือ ฉบับร่าง*. คณะกรรมการที่ดิน กองทัพเรือ (ฝ่ายเลขานุการ).

จิริรัตน์ สร้อยเสริมทรัพย์. (2552). มาตรการทางกฎหมายในการบังคับใช้เกี่ยวกับการบุกรุกที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินในประเทศไทย. *งานวิจัยคุณภาพ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*.

บุญชัย สมใจ. (2547). *ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์: ศึกษากรณีที่ดินสงวนเลี้ยงสัตว์กมลา หมู่ที่ 3 ตำบลกมลา อำเภอกะชัง จังหวัดตราด*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประชา สุทธิวร. (2544). *แนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์และที่ดินของรัฐ: ศึกษาเฉพาะกรณี พื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วานิตย์ อินทร์ชัย. (2542). การแก้ไขปัญหาข้อพิพาทที่ดิน: ศึกษากรณี ที่ดินทรงสงวน ตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Marx, K. (1958). *ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict theory)*. เข้าถึงได้จาก <http://www.resources.metapress.com/pdf-preview.axd>
- Simons, R. A. (2006). *ทฤษฎีอสังหาริมทรัพย์ (Real estate theory)*. เข้าถึงได้จาก <http://www.rasimons.com/documents/bookchapters/simons.pdf>